

Tilburg University

Noot bij: Beroepscommissie RSJ (21-01-2005), 16

Kooijmans, T.

Published in:
Sancties

Publication date:
2005

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Kooijmans, T. (2005). Noot bij: Beroepscommissie RSJ (21-01-2005), 16. Manuscript in preparation.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

opgedragen een nieuwe beslissing te nemen waarbij de TBS gestelde uit Veldzicht diende te worden geplaatst. De RSJ toetst plaatsings- en overplaatsingsbeslissingen marginaal waarbij de minister bij zijn plaatsingsbeslissing in ieder geval de overwegingen van artikel 11 lid 2 BVT moet betrekken. In casu had de Minister (uiteindelijk) besloten de TBS gestelde weer terug te plaatsen naar de Kijvelanden. De periode 14 juli 2003 tot en met 11 maart 2004 had appellant ten onrechte in Veldzicht gezeten. Dit was in het bijzonder schrijnend nu de verlengingsrechter te Rotterdam al op 20 juni 2003 in haar verlengingsbeslissing had aangegeven dat een overplaatsing naar een andere kliniek niet voor de hand lag. Waarom dan toch nog op 14 juli daarna die overplaatsing werd gerealiseerd wordt uit de uitspraak niet duidelijk. In de visie van de RSJ stond wel vast dat appellant een behandelingsachterstand had opgelopen. Van de voorgenomen resocialisatie was immers weinig terecht gekomen. In de regel worden TBS gestelden, bij binnenkomst in een nieuwe kliniek, eerst gesloten geplaatst en enige tijd geobserveerd. Daarna wordt er een start gemaakt met een nieuwe behandeling. Resocialisatie is dan (in de regel) niet aan de orde. De RSJ vond uiteindelijk een schadevergoeding van 600 euro per maand op zijn plaats. De RSJ vond die schade vergoeding op zijn plaats over de periode 3 december 2003 tot 11 maart 2004. De periode nam dus pas een aanvang vanaf de datum dat de RSJ eerder had beslist dat er een nieuwe plaatsingsbeslissing moest komen.

M.A.M. Wolters

16 Termijn vaststellen plan van opvang; (on)geschiktheid voor SOV (beroepscommissie 21 januari 2005, 04/2857/GA; Vegter, Kooyman, Wijte, Van Gemert, secr.)

Post alia.

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagcommissie

Het beklag betreft het feit dat het plan van opvang niet binnen een maand is vastgesteld en uitgereikt.

De beklagrechter heeft het beklag gegrond verklaard (...).

De standpunten van de directeur en de klager

De unit-directeur heeft in beroep zijn tegenover de beklagrechter ingenomen standpunt als volgt toegelicht. Het plan van opvang was tijdig gereed op 23 augustus 2004. Omdat klager in verband met een steekpartij in de strafcel was geplaatst, kon het niet aan hem uitgereikt worden. In de strafcel wordt namelijk geen andere lectuur/literatuur toegestaan dan een bijbel of een koran. In verband met het steekincident diende klagers plan van opvang ook herzien te worden. Het steekincident heeft veel commotie veroorzaakt. De vraag rees bij het personeel waartoe klager in staat was. De medewerkster van het b.s.d. heeft mij gemeld dat zij het plan van opvang binnen de termijn van een maand aan klager heeft laten zien. Vervolgens is het plan van opvang in de week na 23 augustus 2004 aan klager uitgereikt. Ik kan niet volledig uitsluiten dat de uitreiking iets te laat heeft plaatsgevonden. Klager stelt dat zijn mentor hem pas op 11 september 2004 het plan van opvang heeft laten zien. Ik sluit dat niet uit, maar hij heeft het plan ook al eerder onder ogen gehad. Uiteindelijk is het plan van opvang volledig herzien. Op 5 januari 2005 heeft klager een intakegesprek gehad voor opname in de FPK Assen. Er is bij klager sprake van onvoorspelbare impulsdoorbraken zoals onder

meer bij het steekincident. Dit was niet te voorzien bij de selectie van klager voor de SOV.

Klager heeft zijn standpunt, zoals ingenomen tegenover de beklagrechtster, in beroep niet toegelicht.

De beoordeling

Uit artikel 18a, eerste lid, (oud) Pbw volgt dat de directeur zorg draagt dat zo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen een maand na binnenkomst van een gedetineerde in een inrichting voor de opvang van verslaafden een plan van opvang wordt vastgesteld.

Klager is op 27 juli 2004 geplaatst in een inrichting voor de opvang van verslaafden, toentertijd genaamd Wolvenplein SOV. Op 23 augustus 2004 heeft klager een medegedetineerde gestoken met een mes en is hem een disciplinaire straf van veertien dagen opsluiting in de strafcel opgelegd. Bij een dusdanig ernstig incident dat ingrijpende gevolgen heeft voor wat betreft de aan klager verleende vrijheden, is aannemelijk dat klagers plan van opvang aangepast diende te worden. Weliswaar staat niet vast dat overeenkomstig artikel 18a, eerste lid, (oud) Pbw binnen een maand na binnenkomst van klager een plan van opvang was vastgesteld, maar naar het oordeel van de beroepscommissie rechtvaardigen de hiervoor beschreven omstandigheden de geringe termijnoverschrijding. Derhalve zal de beroepscommissie het beroep van de directeur gegrond verklaren, de uitspraak van de beklagrechtster vernietigen en het beklag alsnog ongegrond verklaren.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep gegrond, vernietigt de uitspraak van de beklagrechtster en verklaart het beklag alsnog ongegrond.

NOOT

1. Het plan van opvang –sinds de inwerkingtreding op 1 oktober 2004 van de Wet plaatsing in een inrichting voor stelselmatische daders (ISD) “verblijfsplan” geheten– is de papieren concretisering van de tweede doelstelling van de SOV, het beheersbaar maken van de verslavingsproblematiek. Dit plan van opvang dient zoveel mogelijk toegesneden te zijn op de specifieke mogelijkheden en wensen van de betrokkene. Om de kans op verwezenlijking van reïntegratie van de betrokkene na ommekomst van de maatregel zo groot mogelijk te doen zijn, worden aan het plan van opvang nogal wat eisen gesteld. Deze eisen zijn verwoord in art. 44g-44k (oud) Pm. Zo dient het plan van opvang ingevolge art. 44j (oud) Pm een programma te bevatten dat voorziet in zelfzorg en hygiëne; arbeid, scholing, besteding van vrije tijd; beheer van financiën; zelfstandig wonen en sociale omgang. Voorts worden op basis van art. 44i (oud) Pm in het plan van opvang opgenomen een diagnose van de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van betrokkene; een individueel begeleidingsplan; een (niet nader aangeduid) programma; de voorwaarden die zijn verbonden aan deelneming aan het programma, de afspraken met betrokkene over deelneming daaraan en de gevolgen van het niet nakomen van die afspraken, en de naam van de trajectbegeleider als bedoeld in art. 44k (oud) Pm. In de praktijk schort er nog wel eens het nodige aan een plan van opvang. Zie bijvoorbeeld beroepscommissie RSJ 24 februari 2003, nr. 02/2509/GA.

In de hierboven afgedrukte uitspraak stond niet de inhoud van het plan van opvang ter discussie, maar het moment waarop dit werd vastgesteld. De wet schrijft voor dat dit “zo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen een maand na binnenkomst” dient te geschieden. Enerzijds biedt deze formulering voldoende tijd en ruimte aan, met name, de directeur om te bekijken wat voor vlees hij in de kuip heeft en daarop het plan af te stemmen. Anderzijds dient het plan van

opvang spoedig gereed te zijn, mede omdat moet worden voorkomen dat de SOV verwordt tot louter kale detentie. Zowel betrokkene als maatschappij zijn op lange termijn gebaat bij succesvolle reïntegratie, en omdat de reden voor plaatsing in een SOV-inrichting nu juist was gelegen in de onmogelijkheid voor betrokkene om zelfstandig –dus zonder (gedwongen) interventie van overheidswege gericht op reïntegratie– te bewerkstelligen dat hij zich in de vrije samenleving beweegt zonder overlast te veroorzaken, dient de tenuitvoerlegging zo spoedig mogelijk inhoud te krijgen die staat in het teken van resocialisatie.

Vier weken na binnenkomst, en derhalve slechts enkele dagen voor het einde van de termijn waarbinnen het plan van opvang uiterlijk diende te zijn vastgesteld, vond er in de inrichting een incident plaats waarbij betrokkene een medegedetineerde stak met een mes. Daarop legde de directeur betrokkene de disciplinaire straf van opsluiting in een strafcel op (art. 51, eerste lid onder a, Pbw) voor de duur van twee weken. Aansluitend is betrokkene twee weken afgezonderd geweest in een isoleercel op grond van een ordemaatregel (art. 24, eerste lid, Pbw). Ten aanzien van beide ingrepen geldt dat de directeur gedurende het verblijf van de gedetineerde in de straf- en isoleercel diens contact met de buitenwereld kan beperken of uitsluiten. Daarin past op zichzelf dat geen andere lectuur/literatuur wordt toegestaan dan een bijbel of een koran. Maar verdraagt zich daarmee ook dat de betrokkene kennisneming van het plan van opvang wordt onthouden? Zonder meer dwingend is de argumentatie niet dat het plan van opvang niet kón worden uitgereikt omdat in de strafcel geen ander leesmateriaal is toegestaan dan de koran of bijbel, te meer niet daar het plan van opvang een document is dat een nadere uitwerking vormt van de interne rechtspositie van de gedetineerde. Daar tegenover staat evenwel dat, ongeacht of het plan van opvang zou hebben moeten kunnen worden uitgereikt in de strafcel, het bezit door betrokkene van

een plan van opvang gedurende zijn verblijf in straf- en isoleercel, in die periode geen inhoudelijke waarde zou hebben voor de tenuitvoerlegging van de SOV omdat het verblijf in afzondering de tenuitvoerlegging van de resocialisatiedoelstelling waarop het plan van opvang het oog heeft, welhaast bijna per definitie uitsluit gedurende die periode van afzondering (die in het onderhavige geval aanvang vóór de vaststelling van het plan van opvang). Dat neemt echter niet weg dat de programmatische invulling van het plan van opvang in die periode wel reeds kan worden vastgesteld, tenzij het geweldsincident een dusdanige invloed heeft dat het plan van opvang dient te worden aangepast. Daarvan was in de onderhavige zaak sprake.

2. Kort voor de zitting van de beroepscommissie heeft een intakegesprek plaatsgevonden voor opname van betrokkene in de Forensisch Psychiatrische Kliniek Assen. Betrokkene lijdt aan onvoorspelbare impulsdoorbraken, hetgeen, aldus kennelijk de directeur van de SOV-inrichting, duidt op een ernstige psychiatrische problematiek. Die problematiek zou, achteraf gezien, kunnen worden aangemerkt als contra-indicatie voor oplegging van de SOV (*Kamerstukken II*, 1997/98, 26 023, nr. 3, p. 10 en 18). Bij mijn weten bestaat er voor de SOV niet een regeling die vergelijkbaar is met de Regeling aanmerking psychiatrisch ziekenhuis Bopz (Stcrt. 1994, 12; zie ook Stcrt. 2000, 120; Stcrt. 2003, 249 en Stcrt. 2006, 69). Deze regeling merkt de TBS-klinieken (onder de noemer Forensische psychiatrie) aan als psychiatrisch ziekenhuis in de zin van de Wet BOPZ. Dat brengt met zich mee dat een last tot plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis ex art. 37 Sr ten uitvoer kan worden gelegd in een TBS-kliniek (zie vice versa ook art. 14, eerste lid, Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden en art. 51 Wet BOPZ). Nu voor de SOV zo'n regeling niet bestaat, kan de verdere tenuitvoerlegging van de SOV niet geschieden in een Forensisch Psychiatrische Kliniek. Om de betrokkene toch daadwerkelijk in een

FPK geplaatst te krijgen, dient derhalve een omweg te worden bewandeld en wel die van de zogenaamde tussentijdse toets als bedoeld in art. 38s (oud) Sr. Wanneer de rechter naar aanleiding van die toets tot het oordeel komt dat de verdere tenuitvoerlegging van de SOV niet langer is vereist, beëindigt hij deze. Het Hof Arnhem (21 juli 2003, *NJ* 2003, 559) noemt in dit verband als maatstaf voor beëindiging van de maatregel het geval waarin de verdere voortzetting van de maatregel niet zinvol is door een omstandigheid die buiten de macht van betrokkene ligt. (Zie over o.a. deze uitspraak P.A.M. Mevis in *Sancties* 2003, p. 338-345.) Eerst indien de SOV langs deze weg tot een einde is gekomen, bestaat de mogelijkheid om betrokkene in een FPK op te nemen, bijvoorbeeld en met name op basis van (art. 2 van de) Wet BOPZ.

Gehoopt mag worden dat ook nu, na inwerkingtreding van de Wet ISD, in gevallen zoals het onderhavige de koninklijke weg zal worden bewandeld van beëindiging van de maatregel langs de lijn van art. 38s Sr, en niet dat de tenuitvoerlegging wordt voortgezet in de sobere vorm zonder programma, welke vorm bestemd is voor veelplegers die (nog) niet (meer) in staat en bereid zijn om aan een programma deel te nemen. Zonder programmatische invulling zal de maatregel per saldo –als kale detentie– disproportioneel zijn in verhouding tot de betrekkelijk geringe ernst van het feit/de feiten dat/die aanleiding gaven tot oplegging van de maatregel. Weliswaar maakt de onderhavige zaak duidelijk dat de verschillende toetsingsmomenten van de maatregel –oplegging, tussentijdse toets en beslissing op beklag en in beroep– een zekere vorm van overlap vertonen en daardoor wellicht niet altijd even transparant zijn, maar zulks is verre te verkiezen boven het tijdelijk wegstoppen van gedetineerden die door psychiatrische problematiek niet in staat zijn een programma te volgen binnen het kader van de tenuitvoerlegging van de nieuwe maatregel. Voor personen met zo'n problematiek bestaan, vanuit humanitair perspectief, andere mogelijk-

heden, terwijl de executie van de ISD, vanuit beheersmatig perspectief, niet dient te worden vervuld door personen die daarin niet thuishoren.

T. Kooijmans

17 Grondslag van beslissing tot 14 dagen binnen blijven (beroepscommissie 24 januari 2005, 04/2904/GA; Vegter, Kooymans, Wijte, Van Gemert, secr.)

Post alia.

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagcommissie

Het beklag betreft de beslissing van de directeur dat klager gedurende een periode van veertien dagen de inrichting niet tijdelijk mag verlaten vanwege betrokkenheid bij een incident.

De beklagcommissie heeft het beklag gegrond verklaard (...).

De standpunten van de directeur en klager

De unit-directeur heeft in beroep zijn tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt schriftelijk toegelicht. In de beoordeling van de beklagcommissie blijft het feitelijke incident achterwege. De beoordeling komt niet overeen met hetgeen op de zitting aan de orde is geweest. De directeur is niet om een plan van opvang gevraagd. De directeur heeft niet adequaat verweer kunnen voeren. In het plan van opvang wordt verwezen naar het routeboekje SOV. Dit boekje krijgt men op de eerste dag van de maatregel uitgereikt en schetst goed sfeer en praktijk. Klager was enige tijd na het incident nog zo boos en hij was zo weinig bereid om naar zijn eigen aandeel te kijken dat het goed leek om te beslissen om hem veertien dagen binnen te houden. In de praktijk kwam dat neer op vier uur in twee weken.